

об'єктивні засади, то слушним буде здійснення саме науково-методичного супроводу, що запобігає безпідставному втручанням в педагогічний процес, застосуванню командно-адміністративних методів, формальному впровадженню необдуманих заходів тощо.

Головна суть компетентнісного підходу до формування змісту кваліфікацій і структур ступенів полягає у зміщенні акцентів з процесу на результати навчання, зміні ролі викладача, концентрації уваги на навчанні, зміні в організації його, зміні динаміки програм, зміні методів оцінювання.

Таким чином, для впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу необхідно:

- усвідомити сутність компетентнісного підходу;
- спираючись на відповідний Галузевий стандарт вищої освіти, розробити компетентнісну модель випускника;
- урахувуючи інтегральну природу компетенцій, розробити змішані види навчальних занять і завдання для самостійної й індивідуальної роботи на конструктивно-творчому рівні засвоєння навчального матеріалу.

УДК 316.628:930.85

О.М. Варипась, канд. філос. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ПОТРЕБ ЛЮДИНИ В ЦИВІЛІЗАЦІЯХ ДАВНЬОГО КИТАЮ, ДАВНЬОЇ ІНДІЇ ТА ДАВНЬОЇ ІУДЕЇ

Потреби людини займають важливе місце в її життєдіяльності та мають велике евристичне та методологічне значення з точки зору сучасного компетентнісного підходу, який запроваджується у вищій школі України. Здобувачі освіти на прикладі розвитку теорії потреб можуть дослідити вплив та формування принципів гуманізації знання, поєднання різних гуманітарних галузей знання у міждисциплінарних дослідженнях, які поєднують філософію, психологію, соціологію, менеджмент, сервісологію та сервісну діяльність.

Методологічне осмислення проблематики потреб людини у цивілізаціях Давнього Китаю, Давньої Індії та Давньої Іудеї полягає у виявленні першого розподілу потреб на природні, фізіологічні та соціальні, розумінні, що в теоріях видатних релігійних діячів та філософів першого тисячоліття до нашої ери поступово перевага

надається соціальним та духовним потребам, які спрямовані на всебічний розвиток людської особистості у суспільстві.

Уявлення про потреби людини було сформоване ще за часів антропосоціогенезу, принаймні як це можливо реконструювати за аналізом первісних пам'яток культури. Подальшого розвитку теорія потреб набуває у філософських і релігійних вченнях Давнього Китаю й Давньої Індії, хоча тут ще не присутні уявлення про біологічну або соціальну обумовленість потреб і здібностей людини.

Потреби швидше розглядаються як бажання й вираження нестатку, підлеглі загальній космічній закономірності, що виступає у вигляді дао або дхарми, які включають індивідуальне людське буття у світовий оберт перетворень і перероджень.

В основному тексті даосизму «Дао Де Цзін» («Книга про шлях і чесноту») Лао Цзи (VI століття до н.е.) головною є думка про те, що людина зіпсувала природу, ухилившись від істинного шляху Дао. Людство замінило основний закон буття, що містить істину, своїми недосконалими уявленнями, знаходячись у полоні тваринних пристрастей.

У вченні Конфуція неначе замикається коло взаємин, пов'язане із задоволенням потреб, заснованих на розумних правилах поведінки, вироблених традицією. Спочатку людина задовольняє індивідуальні потреби, при цьому вдосконалюючись, потім задовольняються потреби малої соціальної групи – родини, після цього задовольняються потреби в гармонійному розвитку держави. У свою чергу, злагода і процвітання в державі призводять до сімейного й особистого щастя людини. Виходячи з даної позиції, Конфуцій виділяє Жень (людинолюбство) і Лі (ритуал, етикет) як основні категорії свого вчення. Людинолюбство, гуманність розглядається засновником конфуціанства як загальна властивість істинної людини, поза становим й майновим розмежуванням.

Вищим проявом такого погляду стало вчення Будди (справжнє ім'я – Сиддхартха Гаутама), який став засновником однієї з трьох сучасних світових релігій. «Чотири шляхетні істини» буддизму спрямовані на пригнічення потреб матеріальних і соціальних, у той же час, у вищому своєму прояві шлях до досягнення нірвани пов'язаний з так званим «восьмеричним» шляхом, духовним піднесенням людини. Високодуховний спосіб життя, що несе порятунок від мирських страждань, передбачав насамперед відокремлення розумних (правильних) потреб від неправильних, безумовне виконання перших і пригнічення останніх.

Порівняно з релігійно-філософськими вченнями Давнього Китаю й Давньої Індії, вже найдавніші заповіді Декалогу (десять

заповідей Мойсея, написані на двох кам'яних плитах – Скрижалях Заповіту) містили нове розуміння людини як індивідуальності, що має комплекс потреб, та до якої прямо звертається Бог.

Десять заповідей охоплюють і матеріальні, і соціальні, і духовні потреби, причому тільки дотримання всіх заповідей забезпечує гармонійний розвиток людської особистості.

Мойсею також належить заповідь: «Возлюби ближнього свого, як самого себе», що стала золотим правилом моралі й показала унікальне положення людини в природі, оскільки людина може піднятися над своїми індивідуальними потребами й заради іншого пожертвувати всім необхідним.

Водночас у релігійних вченнях цивілізацій Давнього Китаю, Давньої Індії та Давньої Іудеї намічена наступна стадія розвитку проблематики потреб, усвідомлення того, що формування потреб і здібностей не пов'язано жорстко із соціальними умовами буття, що кожна людина має потребу в щасті, здатна позбутися спокус та вад матеріального світу, що важливо для розробки методологічних засад при викладанні дисциплін гуманітарного циклу та освітніх методик.

УДК 304.44

К.О. Власенко, студ. (*ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків*)

А.О. Короп, студ. (*ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків*)

В.Ю. Власенко (*ХДУХТ, Харків*)

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПІДГОТОВЦІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

На сучасному етапі розвитку суспільства вища освіта, враховуючи її роль в забезпеченні прогресивних змін в соціальній, економічній та культурній сферах, набуває все більшого значення. Реформування і модернізація вищої освіти в Україні, яка здійснюється відповідно до головних принципів Болонського процесу, а саме – дотримання принципів демократизації, автономізації, участі усіх зацікавлених сторін у діяльності навчальних закладів, високого рівня наукового забезпечення та впровадження інновацій, є актуальними завданнями на шляху до інноваційного, європейського розвитку суспільства, підвищення ролі вищої освіти у формуванні молодого покоління.

Підготовка соціальних працівників у закладах вищої освіти України бере свій початок з 90-х років ХХ ст., разом із появою в 1991